

PHÁT TRIỂN KINH TẾ BAN ĐÊM - ĐỘNG LỰC PHÁT TRIỂN DU LỊCH QUẢNG BÌNH HẬU COVID-19

TS. TRẦN HỮU THÂN

Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Quảng Bình

Tỉnh Quảng Bình với lợi thế là điểm đến hấp dẫn của khách du lịch trong và ngoài nước, việc thúc đẩy, phát triển kinh tế ban đêm có ý nghĩa quan trọng trong việc thu hút khách du lịch và tạo điểm nhấn sắc màu cho địa phương. Cũng như cả nước, du lịch Quảng Bình thời gian qua chịu tác động mạnh mẽ của đại dịch Covid-19, vì vậy chủ trương kinh tế ban đêm được xác định là “đòn bẩy” và “cơ hội” để tạo việc làm, tăng thu nhập cho người dân và khôi phục du lịch Quảng Bình hậu Covid-19.

Quảng Bình có một vị trí quan trọng nhất định trên bản đồ du lịch của Việt Nam nhờ hệ thống hang động kỳ vĩ, sự đa dạng, phong phú các danh thắng tự nhiên và sự giàu có văn hóa truyền thống. Du lịch tỉnh Quảng Bình khởi sắc khá nhanh và từng bước trở thành ngành kinh tế mũi nhọn. Theo báo cáo của Sở Du lịch, trong giai đoạn 2016-2020 tổng lượt khách du lịch đến Quảng Bình đạt 19,7 triệu lượt, tăng 76% so với giai đoạn 2011-2015; doanh thu bình quân tăng 9-10% năm. Tuy nhiên, trong một thời gian dài, khách du lịch đến với Quảng Bình thường kín lịch di chuyển và thăm quan các điểm danh thắng suốt cả ngày nhưng lại ít các điểm vui chơi, thăm quan vào ban đêm, vì vậy dù lượng khách đến với Quảng Bình khá đông nhưng số ngày lưu trú vẫn không nhiều. Trong những năm gần đây, Quảng Bình đang có chủ trương phát triển kinh tế ban đêm với việc chú trọng xây dựng hai sản phẩm du lịch ban đêm gồm khám phá thành phố Đồng Hới ban đêm bằng xe điện, phố chợ đêm (thành phố Đồng Hới), phố đi bộ tại các tuyến đường Phan Bội Châu, đường Đồng Hải, đường Nguyễn

Du và dịch vụ vui chơi giải trí ban đêm (khu vực Phong Nha - Kẻ Bàng) nhằm tạo cho du khách có một không gian vui chơi, giao lưu văn hóa, thưởng thức ẩm thực, mua sắm quà lưu niệm, tham gia các trò chơi dân gian ban đêm, kéo dài thời gian lưu trú, tăng nguồn thu từ khách du lịch, tạo công ăn việc làm, nâng cao thu nhập cho cộng đồng dân cư. Vậy kinh tế ban đêm là gì?

Kinh tế ban đêm được hiểu là hướng nhiều đến các hoạt động sản xuất, kinh doanh, tiêu dùng về đêm. Khung giờ “đêm” tùy thuộc vào định nghĩa, có thể hẹp trong khoảng từ 6 giờ tối đến 10 giờ tối, nhưng cũng có thể kéo dài từ 6 giờ tối cho đến 6 giờ sáng của ngày hôm sau. Như vậy, khung giờ ban đêm không đơn thuần là khoảng thời gian để mọi người nghỉ ngơi, quây quần bên gia đình sau một ngày làm việc mà còn được gắn với một cách nhìn nhận mới là thời gian cho các hoạt động kinh tế, gắn với sản xuất, dịch vụ, tiêu dùng, từ đó tạo việc làm, thu nhập và tăng giá trị cho xã hội.

Kinh tế ban đêm không phải là mô hình hoàn toàn mới mà đã có lịch sử hình thành và phát triển nhiều thập kỷ ở các nước châu Âu và Mỹ. Xu hướng phát triển kinh tế ban đêm lan tỏa mạnh mẽ ở Nhật Bản, Hàn Quốc và gần đây là Trung Quốc. Kinh tế ban đêm ở Việt Nam cũng mới ở giai đoạn ban đầu phát triển với một số hoạt động ban đêm như phố đi bộ, phố ẩm thực và chợ đêm ở một số thành phố lớn như Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh. Ngày 27/7/2020, Thủ tướng Chính phủ đã ký ban hành Quyết định số 1129/QĐ-TTg phê duyệt “Đề án phát triển kinh tế ban đêm ở Việt Nam” với mục tiêu khai thác tiềm năng phát triển

kinh tế ban đêm, tận dụng tối đa cơ hội phát triển kinh tế mới, nâng cao thu nhập và đời sống của người dân, đồng thời hạn chế những rủi ro, tác động tiêu cực đối với công tác bảo đảm an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội.

Là một trong số các điểm du lịch hấp dẫn của Việt Nam, Quảng Bình có lợi thế du lịch để tạo đà phát triển kinh tế ban đêm. Ngoài tài nguyên du lịch đa dạng, ẩm thực đặc sắc nhờ nguồn thủy hải sản phong phú đa dạng và hệ thống các nhà hàng, quán ăn dọc theo bờ biển là lợi thế để phát triển kinh doanh ăn uống ban đêm. Thành phố Đồng Hới có lượng dân số trẻ đông và sống khá tập trung. Thời tiết Quảng Bình vào những ngày hè nóng bức với các đợt gió Lào nhưng may mắn là thành phố Đồng Hới lại mát mẻ vào ban đêm nhờ gần biển và gần sông. Du khách có thể tản bộ dọc theo bờ biển hoặc theo bờ sông thưởng thức không khí về đêm của một thành phố trẻ căng tràn sức sống.

Tuy nhiên, thời gian qua, việc phát triển kinh tế ban đêm ở tỉnh Quảng Bình, đặc biệt ở thành phố Đồng Hới và khu du lịch Phong Nha chưa thực sự hiệu quả do tỉnh chưa có nhiều cơ sở vui chơi giải trí về đêm. Các cơ sở nhỏ lẻ, rải rác, tập quán sinh hoạt của người dân thường đi nghỉ sớm. Một số quy định về thời gian hoạt động của các cơ sở vui chơi giải trí (chỉ được mở cửa đến 24h hàng ngày). Bên cạnh đó, vẫn có tâm lý lo ngại việc phát triển hoạt động kinh tế về đêm sẽ ảnh hưởng đến đời sống của người dân (vì hiện tại các cơ sở du lịch nằm xen kẽ với khu dân cư), có thể phát sinh nhiều tệ nạn xã hội gây khó khăn cho các nhà quản lý, ảnh hưởng đến trật tự an toàn xã hội. Tâm lý này là hoàn toàn có cơ sở vì thực tế cho thấy một số hình thức phạm tội có xu hướng tăng lên trong môi trường kinh tế ban đêm như nạn trộm cắp tài sản, cướp giật, lừa đảo, môi giới mại dâm, gây rối trật tự nơi công cộng... Ngoài ra, phát triển kinh tế ban đêm thông qua du lịch ban đêm cũng có điểm hạn chế, do du lịch Quảng Bình vẫn chưa phải là du lịch quanh năm nên kinh tế ban đêm sẽ phát triển mạnh vào những

tháng du lịch cao điểm (từ tháng 4 đến tháng 8) nhưng lại khá ảm đạm vào những tháng còn lại.

Thời gian vừa qua, do ảnh hưởng của đại dịch Covid-19 và cách ly xã hội đã khiến cho du lịch Quảng Bình bị ảnh hưởng nặng nề, nhiều người rơi vào cảnh thất nghiệp, giảm thu nhập. Vì vậy, việc UBND tỉnh ban hành Kế hoạch số 1783/KH-UBND ngày 1/10/2020 về việc phát triển kinh tế ban đêm để tạo công ăn việc làm cho người lao động được xác định là giải pháp vừa mang tính tức thời vừa là giải pháp mang tính lâu dài, bởi các loại hình dịch vụ phong phú, đa dạng của kinh tế ban đêm luôn đòi hỏi số lượng lao động lớn như bồi bàn, đầu bếp, phục vụ quán ăn, nhà hàng, lái xe, kỹ sư, bảo vệ, quản lý, nhân công vệ sinh, kỹ thuật, chuyên gia hỗ trợ công nghệ thông tin, nghệ sĩ biểu diễn...

Để kinh tế ban đêm thực sự là “đòn bẩy” và “cơ hội” để phát triển du lịch hậu Covid-19 và tiến tới để du lịch thực sự trở thành ngành kinh tế mũi nhọn như Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh Quảng Bình nhiệm kỳ 2020-2025 đã xác định, các cấp, các ngành cần triển khai đồng bộ các giải pháp sau đây:

Thứ nhất, nâng cao nhận thức về vai trò của chính quyền địa phương trong việc chủ động nghiên cứu, xây dựng chính sách phát triển các loại hình, hoạt động kinh tế ban đêm phù hợp trên địa bàn. Chú trọng công tác truyền thông đa phương tiện qua báo, đài, truyền hình, mạng internet, tổ chức xã hội, phường, xã, tổ dân phố, hiệp hội về những lợi ích, cơ hội, chủ trương phát triển kinh tế ban đêm, thực thi chính sách khuyến khích, ưu đãi doanh nghiệp, hộ kinh doanh tham gia hoạt động kinh tế ban đêm thông qua nâng cao năng lực, tạo điều kiện cho cơ sở kinh doanh tiếp cận nguồn tài chính chính thức, đặc biệt là vốn tín dụng ngân hàng. Ngoài ra cần thường xuyên tuyên truyền, đẩy mạnh xúc tiến du lịch, quảng bá hoạt động kinh tế ban đêm.

Thứ hai, cần xây dựng hành lang pháp lý thuận lợi cho các hoạt động kinh tế ban đêm,

vừa bảo đảm phát triển kinh tế nhưng cũng kiểm soát tốt các vấn đề liên quan đến an ninh trật tự. Có quy chế đặc thù đối với các loại hình kinh doanh như: quán bar, nhà hàng, cơ sở giải trí karaoke và các lĩnh vực vui chơi văn hóa, ca nhạc khác nhằm phát triển các loại hình trên một cách phù hợp, tránh bị lệch hướng và vi phạm các quy định của pháp luật. Có phương án di dời tái định cư dân cư sinh sống (không tham gia kinh doanh) ra khỏi khu vực tập trung phát triển kinh tế ban đêm, tránh ảnh hưởng đến cuộc sống sinh hoạt của người dân vào ban đêm.

Thứ ba, phát triển kinh tế ban đêm cần có nền tảng cơ sở hạ tầng đồng bộ. Đây cũng là giải pháp nằm trong tổng thể nhằm giảm thiểu những ảnh hưởng tiêu cực đến an ninh, trật tự của kinh tế ban đêm. Tiêu biểu là hệ thống đường giao thông, cơ sở lưu trú, cơ sở kinh doanh ẩm thực, cơ sở giải trí, vui chơi... Các loại hình được kết nối trong hạ tầng cơ sở đồng bộ, chặt chẽ sẽ tạo điều kiện cho việc quản lý được minh bạch, rõ ràng, tránh được các nguy cơ xấu phát sinh. Nghiên cứu hỗ trợ phương tiện vận tải công cộng trên một số tuyến giao thông quan trọng nhằm tăng tuyến, tăng thời gian phục vụ trong đêm giúp tăng cường kết nối trung tâm đô thị về đêm, nhất là vào dịp cuối tuần.

Thứ tư, ngoài việc xây dựng các khu chợ đêm, phố ẩm thực đêm hoặc phố đi bộ thì kinh tế ban đêm ở tỉnh cần sự đầu tư quy hoạch bài bản và chính sách đồng bộ hơn, có kết nối giao thông công cộng và mạng lưới quản lý dịch vụ an ninh, an toàn; xây dựng các sản phẩm dịch vụ ngày càng đa dạng dựa trên yếu tố văn hóa bản địa và tiện ích cao từ nhiều ngành ẩm thực, nghệ thuật và giải trí đạt yêu cầu cao về chất lượng... Mặt khác, việc kích thích tiêu dùng ban đêm sẽ thu hút nhiều nhà đầu tư, đầu tư vào các cơ sở vui chơi, giải trí, mua sắm; các đơn vị du lịch cũng sẽ có nhiều phương án kéo dài thời gian lưu trú cho du khách, tour dài ngày hơn; du khách ở lại dài hơn sẽ chi tiêu nhiều hơn, được thụ hưởng và trải nghiệm nhiều hơn.

Nếu làm tốt, chắc chắn các khu kinh tế ban đêm sẽ vừa là động lực kinh tế, vừa là động lực văn hóa tại các đô thị, đồng thời góp phần tăng việc làm và thu nhập cho người lao động, tăng nguồn thu cho ngân sách nhà nước.

Thứ năm, đối với chính quyền quản lý và lực lượng chuyên trách (chủ yếu là lực lượng công an), cần tăng cường công tác quản lý, tuần tra, kiểm soát và nắm tình hình nhằm phòng ngừa việc xuất hiện các tụ điểm phức tạp về an ninh trật tự. Dự báo tốt tình hình dựa trên kinh nghiệm quản lý. Việc quản lý người nước ngoài, du khách tham quan cũng cần được đưa vào tổng thể các hoạt động kiểm soát an ninh nói chung. Bố trí lực lượng ứng trực ban đêm với mức độ cân xứng lực lượng làm việc ban ngày để bảo đảm sự có mặt và giải quyết tình huống khẩn cấp. Đồng thời có chiến dịch tuyên truyền rộng khắp tới quần chúng nhân dân, du khách nhằm nâng cao nhận thức pháp luật và ý thức chấp hành pháp luật khi tham gia các hoạt động thúc đẩy kinh tế ban đêm. Cảnh báo nguy cơ tội phạm tới người dân và du khách để có được kiến thức, kỹ năng khi tham gia các hoạt động vui chơi, giải trí, du lịch, mua sắm ban đêm cũng như cách thức ứng phó trong các tình huống bất ngờ. Đồng thời, cần thường xuyên triển khai các đợt vận động truy quét tội phạm, nâng cao hiệu quả hoạt động của đường dây nóng hỗ trợ du khách, thông tin kịp thời về vấn đề an ninh trật tự, vệ sinh an toàn thực phẩm, môi trường..., thiết lập điểm hỗ trợ du khách và quảng bá, xúc tiến du lịch tại các phố đi bộ, không gian đi bộ.

Phát triển kinh tế ban đêm là giải pháp chiến lược của tỉnh trong việc phát triển kinh tế xã hội nói chung và du lịch hậu Covid-19 nói riêng. Sẽ mất một thời gian dài để kinh tế ban đêm Quảng Bình thực sự phát triển nhưng nếu không có những bước đi ban đầu thì sẽ không có sự phát triển dài lâu và rất cần có sự triển khai, quản lý tốt hơn từ các cơ quan ban, ngành có liên quan ■